

Міністерство освіти і науки України
Національний авіаційний університет
Навчально-науковий інститут комп'ютерних інформаційних технологій
Кафедра комп'ютеризованих систем управління

Лабораторна робота №6
з дисципліни «Архітектура комп'ютерів»
на тему «Побудова блоку обробки даних»

Виконав:
студент ННІКІТ СП-225
Клокун В. Д.
Перевірів:
Зіньков Ю. Г.

Київ 2018

1 Мета роботи

Вивчення схемотехніки та системи мікрооперацій процесорного елементу K1804BC1, побудова блоку обробки даних на його основі та розробка мікропрограм обчислення функцій.

2 Завдання

При виконанні роботи ставляться такі завдання:

1. Розробити принципову схему блоку обробки даних на основі процесорного елементу BC1.
2. Розробити алгоритми та мікропрограми обчислення функцій (табл. 2.0.1), представити результати їх виконання: стани регістрів RAM, шини DO та ін.
3. Обчислити часові параметри мікрокоманд мікропрограм.
4. Підготувати дані для прикладної програми «Емулятор K1804BC1».

№	Ф-ція	Джерела операндів			Приймачі результату			Значення операндів		БОД		
		RAM[i]	D1	Q	RAM(i)	Q	DO	x_2	x_1	n	BP1	RGC
4	3	6(X_2)	x_1		7		+	4	3	16	+	+
4	13	5(X_2)		x_1	10		+	3	-2	16	+	+

Табл. 2.0.1: Завдання

3 Хід роботи

3.1 Процесорний елемент K1804BC1

Процесорний елемент BC1 (структурна схема на рис. 3.1.1) має 4-розрядну організацію. Його використовують для побудови операційних блоків процесорів з довільною розрядністю. Блок внутрішньої пам'яті містить в собі 2-портовий регістровий запам'ятовуючий пристрій з організацією RAM ємністю 16 4-розрядних слів та змішувач даних *SHL1*.

Вибір довільного регістра в якості джерела інформації виконують шляхом задання його адреси на входах *A* (3:0) (порт *A*) або *B* (3:0) (порт *B*). Є можливість одночасного зчитування двох слів із RAM. Зчитані дані заносять в регістри *RGA* та *RGB*. Запис даних в RAM можливий тільки за адресою *B* (3:0) під час переходу тактового сигналу *CLK* зі стану «1» в стан «0». Можна записувати інформацію в RAM як без зсуву, так і зі зсувом вправо або вліво на 1 розряд. Сигнали *SB3*, *SB0* виникають на однойменних двонаправлених виводах процесорного елемента при виконанні

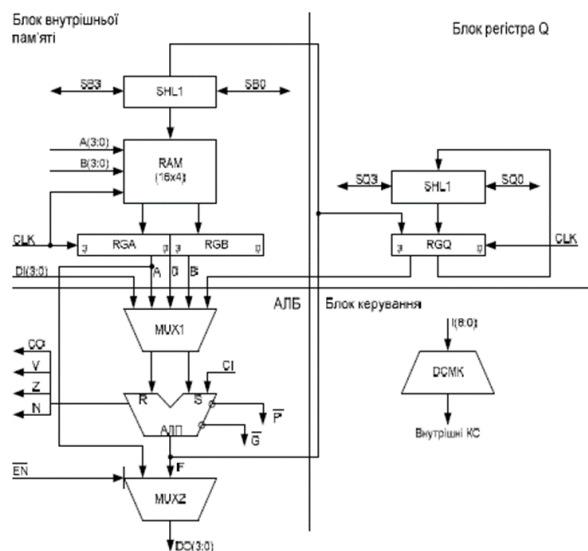

Рис. 3.1.1: Структура процесорного елемента K1804BC1

операції зсуву даних перед їх записом в RAM. Якщо зсуви на зміщувачі *SHL1* не виконуються, то вказані виводи перебувають у третьому стані.

Арифметично-логічний блок складається з мультиплексора вибору даних *MUX1*, арифметично-логічного пристрою та мультиплексора вихідних даних *MUX2*. Функції, які реалізує арифметично-логічний пристрій, визначаються мікрокодом *I* (8:0), який дешифрується в блоці керування. При цьому формуються внутрішні керуючі сигнали. Мультиплексор *MUX1* забезпечує вибір пар операндів на входах арифметично-логічного пристрою *R* та *S*. Джерелами операндів арифметично-логічного пристрою є:

1. Зовнішня шина даних *DI* (3:0).
2. Константа «0».
3. Регістр *RGQ*.
4. Регістри RAM, зчитані з каналів *A* та *B*.

Керування вибором пар операндів забезпечується полем *I* (2:0) (табл. 3.1.1).

Арифметично-логічний пристрій виконує вісім арифметичних та логічних операцій. Тип операцій в арифметично-логічному пристрої задається полем мікрокоманди *I* (5:3), а їх список визначається за визначеними правилами (табл. 3.1.2). Арифметичні операції виконують з урахуванням значення вхідного переносу *CI* за правилами доповнювального коду. При цьому формуються 4 ознаки результату:

1. *CO* — перенесення зі старшого розряду.
2. *V* — переповнення.
3. *N* — знак або вміст старшого розряду на виході арифметично-логічного пристрою.
4. *Z* — ознака нульового значення *F* на виході арифметично-логічного пристрою.

$I(2:0)$				Виходи АЛП	
12	11	10	8-а с.о.	R	S
0	0	0	C	A	Q
0	0	1	1	A	Q
0	1	0	2	0	Q
0	1	1	3	0	Q
1	0	0	4	0	Q
1	0	1	5	D	Q
1	1	0	6	D	Q
1	1	1	7	D	Q

Табл. 3.1.1: Джерела операндів

Крім того формуються сигнали генерації G та розповсюдження (поширення) переносу P в арифметико-логічному пристрої, які потрібні для організації прискореного переносу в багаторозрядній схемі, яка побудована із кількох процесорних елементів.

$I(5:3)$				Операція
15	14	13	8-а о.о.	
0	0	0	0	$R + S + CI$
0	0	1	1	$S - R - 1 + CI$
0	1	0	2	$R - S - 1 + CI$
0	1	1	3	$R \vee S$
1	0	0	4	$R \wedge S$
1	0	1	5	$\neg R \wedge S$
1	1	0	6	$R \oplus S$
1	1	1	7	$\neg(R \oplus S)$

Табл. 3.1.2: Операції в арифметично-логічному пристрої

Результат операції на виході арифметично-логічного пристрою задається словом F та видається в шину DO , в RAM або регістр RGQ відповідно до розрядів мікрокоду $I(8:6)$ (табл. 3.1.3). Запис слова F в RAM здійснюється через канал B прямо ($RAM[B] = F$), зсувом вправо ($RAM[B] = R1(F)$) або зсувом вліво ($RAM[B] = L1(F)$). В двох останніх випадках одночасно може зсуватись і вміст регістра RGQ : ($RGQ = R1(RGQ)$ або $RGQ = L1(RGQ)$).

Мультиплексор $MUX2$ забезпечує передачу слова F з виходу арифметично-логічного пристрою або виходу A на вихідну шину $DO(3:0)$. Блок регістра Q складається з регістра RGQ та зміщувача $SHL2$. Регістр RGQ забезпечує прийом слова F ($RGQ = F$) та зсув свого вмісту на один розряд вліво ($RGQ = L1(RGQ)$) або вправо ($RGQ =$

$I(8:6)$				$RAM[B]$	RGQ	DO
8	7	6	8-а о.о.			
0	0	0	0		F	F
0	0	1	1			F
0	1	0	2	F		A
0	1	1	3	F		F
1	0	0	4	$R1(F)$	$R1(RGQ)$	F
1	0	1	5	$R1(F)$		F
1	1	0	6	$R1(F)$	$R1(RGQ)$	F
1	1	1	7	$R1(F)$		F

Табл. 3.1.3: Приймачі результату

$L1(RGQ)$) за допомогою змішувача $SHL2$. Сигнали $SQ3$, $SQ0$ виникають на однойменних двонаправлених виводах процесорного елемента при зсуві інформації в регістрі RGQ . Якщо зсув не виконується, то вказані виводи знаходяться в третьому стані. Запис інформації в регістр RGQ виконується при переході тактового сигналу SCL зі стану «0» в «1».

Блок керування формує внутрішні керуючі сигнали шляхом декодування відповідних полів мікрокода:

$$I(8:0) = I(8:6).I(5:3).I(2:0),$$

де $I(8:0)$ — поле вибору пари джерел операндів, $I(8:0)$ — поле операції в арифметично-логічному пристрої, $I(8:0)$ — поле вибору приймача результату.

Процесорний елемент BC1 (умовно-графічне позначення на рис. 3.1.2, призначення виводів у табл. 3.1.4) виконаний у пластмасовому корпусі типу 2123.40-17.

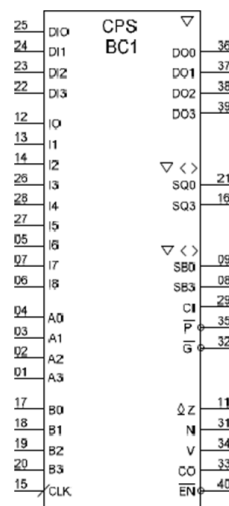

Рис. 3.1.2: Умовно-графічне позначення процесорного елемента K1804BC1

Виводи	Позначення	Призначення
1–4	<i>A3—A0</i>	Входи адреси RAM по каналу <i>A</i>
20–17	<i>B3—B0</i>	Входи адреси RAM по каналу <i>B</i>
6, 7, 5, 27, 28, 25, 14, 13, 12	<i>A4—A0</i>	Входи мікрокоду <i>I</i> (8:0)
22–26	<i>DI3—DI0</i>	Входи даних
30–36	<i>DO3—DO0</i>	Виходи даних
15	<i>CLK</i>	Тактові сигнали
21	<i>SQ0</i>	Вхід/вихід молодшого розряду зміщувача <i>SHL2</i>
16	<i>SQ3</i>	Вхід/вихід старшого розряду зміщувача <i>SHL2</i>
9	<i>SB0</i>	Вхід/вихід молодшого розряду зміщувача <i>SHL1</i>
8	<i>SB3</i>	Вхід/вихід старшого розряду зміщувача <i>SHL1</i>
29	<i>CI</i>	Вхід переносу в АЛП
32, 35	$\overline{P}, \overline{G}$	Виходи прискореного переносу
11	<i>Z</i>	Вихід ознаки нульового результату в АЛП
31	<i>N</i>	Вихід старшого розряду АЛП
34	<i>V</i>	Вихід ознаки переповнення результату
33	<i>CO</i>	Вихід переносу з АЛП
40	$\overline{EN}$	Вхід дозволу видачі даних <i>DO</i>
10	<i>U_{cc}</i>	5 V
1–4	<i>GND</i>	Загальний

Табл. 3.1.4: Виводи процесорного елемента K1804BC1

3.2 Побудова блоку обробки даних

Необхідна довжина розрядної сітки процесора забезпечується шляхом з'єднання кількох процесорних елементів BC1 (рис. 3.2.1) за умови, що $n = 16$. Шини A , B та I підключаються паралельно при кожному процесорному елементі BC1 аналогічно лініями EN та CLK . Вихід переносу CO молодшого процесорного елемента $DD1$ підключається до входу переносу CI процесорного елемента $DD2$ і так далі. Послідовна передача переносу між процесорними елементами BC1 знижує швидкість процесора. Для прискорення поширення переносу використовуються інтегральна мікросхема K1804BP1. Виходи ознак CO , $F15$, V , Z (процесорний елемент $DD4$) підключаються до регістра стану RGC .

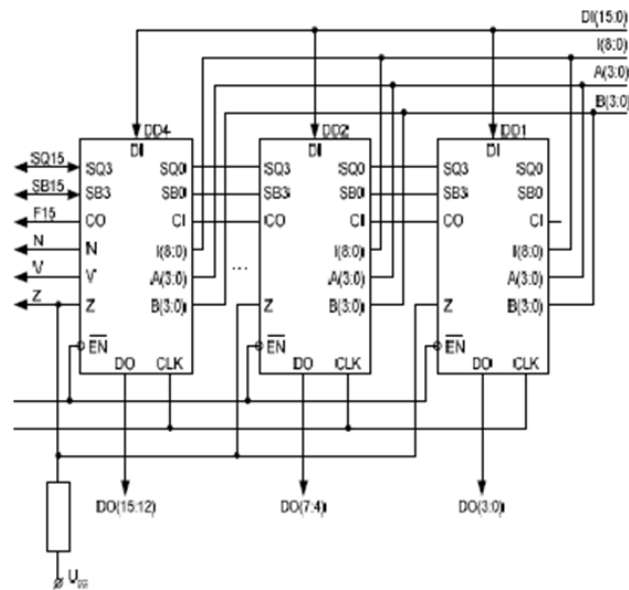

Рис. 3.2.1: Об'єднання процесорних елементів BC1 при послідовному поширенні переносу

В блок дані поступають із шини DI (15:0). Результат перетворення видається на шину даних DO (15:0). Керування 16-розрядним операційним блоком процесора відбувається за допомогою макрокоманди:

$$I(8:0).B(3:0).A(3:0).\overline{EN}.SQ15.SQ0.SB15.SB0.CI,$$

де $I(8:0)$ — мікрокод, який керує роботою процесорного елемента, $B(3:0)$, $A(3:0)$ — адреси регістрів RAM на входах портів B та A , CI — однобітне поле, яке визначає значення сигналу на одноіменному вході процесорного елемента.

3.3 Схема прискореного переносу K1804BP1

Схема прискореного переносу BP1 (умовно-графічне позначення на рис. 3.3.1, виводи у табл. 3.3.1) служить для організації ланцюга паралельного переносу в 16-

розрядних процесорах, побудованих на базі 4 процесорних елементів ВС1. Були розроблені схеми з'єднання процесорних елементів ВС1 при використанні схем прискореного переносу BP1 для $n = 16$ (рис. 3.3.2) та $n = 32$ (рис. 3.3.3).

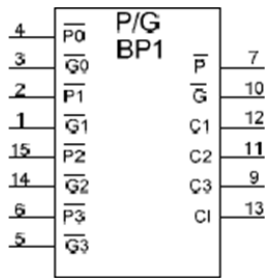

Рис. 3.3.1: Умовно-графічне позначення схеми прискореного переносу BP1

Виводи	Позначення	Призначення
4, 2, 15, 6	$\overline{P0}, \overline{P3}$	Входи розповсюдження переносу
3, 1, 14, 5	$\overline{G0}, \overline{G3}$	Входи генерації переносу
7, 10	$\overline{P}, \overline{G}$	Входи розповсюдження і генерації переносу
12, 11, 9	$C1, C2, C3$	Входи переносу молодшої, середньої та старшої груп
18	CI	Вхідний переніс
16	U_{cc}	5 V
8	GND	

Табл. 3.3.1: Виводи схеми прискореного переносу B1804BP1

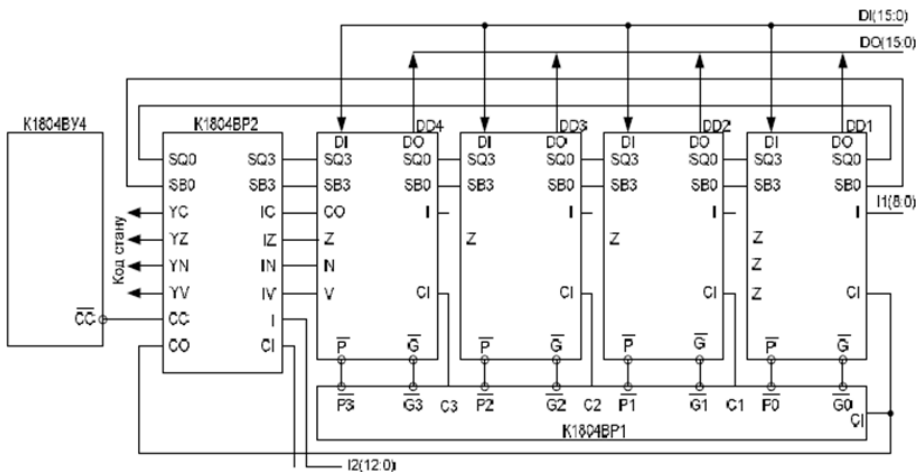

Рис. 3.3.2: Блок обробки даних з використанням схеми прискореного переносу BP1 для $n = 16$

Для обчислення швидкодії блоку обробки даних наведемо часові характеристики мікросхем K1804BC1 та K1804BP1 (табл. 3.3.2).

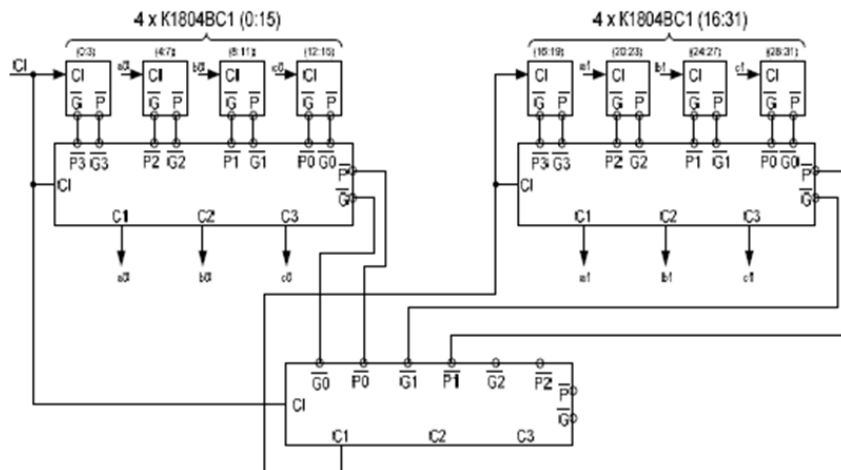

Рис. 3.3.3: Каскадне з'єднання схем прискореного переносу BP1

Звідки	Куди	Значення, нс
$A(B)$	DO, N	85
$A(B)$	CO	80
$A(B)$	V	90
$A(B)$	$\overline{P}, \overline{G}$	70
$A(B)$	$SB3, SB0$	100
I	DO, CO, N	80
I	V, Z	70
I	$SB3, SB0, SQ3, SQ0$	35
DI	DO, N, CO	50
DI	$SB3, SB0$	70
DI	$\overline{P}, \overline{G}$	40
CI	DO, N	35
CI	CO	25
CI	$Z, SB3, SB0$	55
Тривалість сигналу CLK		30

Табл. 3.3.2: Часові параметри мікросхеми K1804BC1

3.4 Стани регістрів

Після виконання роботи та виконання необхідних операцій перевіряємо значення регістрів (табл. 3.4.1).

Регістр	Стан
<i>R0</i>	000008
<i>R1</i>	000004
<i>R2</i>	000000
<i>R3</i>	000000
<i>R4</i>	000000
<i>R5</i>	000000
<i>R6</i>	000000
<i>R7</i>	000000
<i>R8</i>	000000
<i>R9</i>	000000
<i>R10</i>	000000
<i>R11</i>	000000
<i>R12</i>	000000
<i>R13</i>	000000
<i>R14</i>	000000
<i>R15</i>	000000
<i>DO</i>	000004
<i>RO</i>	000004
<i>CO</i>	0
<i>F15</i>	0
<i>SQ15</i>	0
<i>SB15</i>	0
<i>SQO</i>	0
<i>SBO</i>	0
<i>DO</i>	0

Табл. 3.4.1: Стан регістрів

4 Висновок

Під час виконання даної лабораторної роботи ми вивчили схемотехніку та систему мікрооперацій процесорного елементу K1804BC1, побудували блок обробки даних на його основі та розробили мікропрограми обчислення функцій.